

© The Economist

L'inici de l'any ha sigut nefast per als mercats de valors mundials i francament desastrós per a les accions dels bancs. Les accions financeres s'han reduït en un 19% als Estats Units. La disminució ha sigut encara més dràstica en altres punts del món. Les accions dels bancs japonesos han caigut en un 36% des de l'1 de gener; els bancs italians en un 31% i els bancs grecs en un terrible 60%. La caiguda en l'índex bancari europeu global del 24% s'assembla a la de l'estiu de 2012, quan la zona euro pareixia que vorejava la desintegració, fins que Mario Draghi, el president del Banc Central Europeu (BCE), es va comprometre a fer "el que calgui" per salvar-la.

L'angoixa a Europa és extensible tant a bancs grans com petits. Ha afectat bancs enormes dins de la zona euro com la Société Générale i el Deutsche Bank –tots dos van veure com les seves accions queien un 10% aquesta setmana en qüestió d'hores– així com altres bancs com per exemple Barclays (amb seu a Gran Bretanya) i Credit Suisse (Suïssa).

L'aparent fragilitat dels bancs europeus és especialment decebedora, tenint en compte els esforços realitzats en els últims anys perquè siguin més sòlids, amb la captació de capital i una regulació més estricta. Els bancs de la zona euro van emetre 250 mil milions d'euros de nou capital entre 2007, quan va començar la crisi financera mundial, i 2014, quan el BCE es va fer càrrec de la seva supervisió. Abans de posar-se a la feina, el BCE va revisar els registres de 130 dels bancs més importants de la zona euro i només va trobar modestos dèficits de capital.

La recent debilitat de les accions europees sorgeix de grans preocupacions per l'economia mundial, que també ha disminuït les accions financeres d'altres països. La desacceleració en el creixement global és una amenaça. Una altra amenaça és que les taxes d'interès negatives perseguides pels bancs centrals per impulsar les economies acabaran debilitant els interessos dels bancs. Una retirada de les accions bancàries japoneses va esdevenir una derrota per a aquesta decisió presa el mes de gener. Els que inverteixen als bancs euro-

Una onada de temor

Els bancs europeus, a prop d'una nova tempesta financera.

peus no es preocupen només pel poc creixement, sinó també per una possible situació més tràgica per al BCE en el mes de març. L'11 de febrer, el banc central de Suècia va reduir la seva taxa de referència de 0.5% a 0.35%, la qual cosa va provocar que caiguessin les accions dels bancs suecs.

Però el malestar de les accions bancàries europees té arrels més profundes. El problema fonamental és alhora que hi ha massa bancs a Europa i que molts d'ells no són prou rendibles, perquè s'han aferrat a uns models de negoci erronis. Els bancs d'inversió europeus no disposen de mercats amb un fort capital intern, cosa que dóna avantatge als competidors nord-americans. El

intensiva i el preu de les seves accions ha caigut un 56% aquest any. Els seus problemes reflecteixen la inestabilitat del govern, un problema que afecta els bancs italians, molts dels quals són empreses estatals amb les quals l'Estat manté una relació d'interès.

Una altra preocupació més general és que el sector bancari d'Itàlia està replet de préstecs que s'han acumulat durant els últims anys. Tot i que el PIB italià hagi estat en expansió des de l'inici de 2015, encara es troba un 9% més baix que el màxim que es va aconseguir l'any 2008 abans de la crisi. Això ha perjudicat les empreses italianes i el seu malestar s'ha transferit als bancs que els van subvencionar préstecs. Els crèdits bruts ascendeixen a 360.000 milions d'euros (18% del total), dels quals 200.000 són d'especial preocupació.

Però l'alt nivell de préstecs morosos a Itàlia no és res nou; si aconsegueixen recuperar-se de la crisi han de començar a reduir-los. D'altra banda, més de la meitat d'aquests préstecs estan coberts per previsions, cosa que significa que el possible projecte de llei és més manejable, entorn de 90.000 milions d'euros en lloc de 200.000 milions. El que ha canviat aquest any és un nou enfocament europeu per abordar el problema dels bancs, que lleva la càrrega del rescat als contribuents per passar-los-la als creditors, que normalment se solen *lliurar* quan es presenten pèrdues d'aquesta magnitud. Aquestes normes, que han entrat plenament en vigor aquest any (alguns països les van aplicar el 2015), signifiquen que els tenidors de bons i els dipositants amb saldos superiors a 100.000 euros poden *sortir-ne esquitxats* quan els bancs solucionin el seu contracte.

Els bons bancaris es realitzen generalment els inversors institucionals que poden valer-se per ells mateixos, però a Itàlia al voltant de 200.000 milions d'euros són a les mans de clients minoristes, que van ser atrets amb un bon tracte per invertir-ne. Aquests bons minoritaris serien vulnerables si els bancs sabessin

manegar part del seu capital després d'una gran reducció de valors.

Aquest estat d'alarma es va accentuar a finals de l'any passat, quan quatre petits bancs van ser ràpidament rescatats per evitar futures fiances més estrictes. Aquest procés perjudica alguns titulars amb deutes minoritaris, que ja podrien haver sigut rescatats d'acord amb les lleis anteriors. Un d'ells es va suïcidar. L'escàndol ha posat nerviosos els italians. Ignazio Visco, governador del banc central, ha dit que una transició menys brusca cap a un nou règim de descapitalització hauria estat millor.

Les estrictes normes també han limitat la capacitat del Govern italià, dirigit per Matteo Renzi, per calmar els nervis mitjançant l'eliminació dels préstecs dubtosos del sistema bancari. En lloc de crear un banc que compti amb el suport de l'Estat per eliminar-los, Renzi ha hagut d'adoptar un plantejament més feble en el qual el Govern garantirà els trams preferents dels paquets titulitzats dels préstecs defectuosos. A jutjar pel funcionament de les accions bancàries italianes, els inversors dubten clarament que aquest projecte ajudi gaire.

La frustració amb les restriccions europees en l'intent d'Itàlia per solucionar el seu problema bancari és una de les raons per què el senyor Renzi ha estat atacant Alemanya per la manera de gestionar la zona euro. Aquesta tensió política se suma als temors pels bancs italians. Les accions bancàries portugueses també han caigut, en part perquè el nou Govern de coalició de centre-esquerra va almar els inversors internacionals amb la seva decisió d'imposar fortes pèrdues en alguns principals bons bancaris a finals de l'any passat. Amb la pretensió de traslladar el problema de les fallides bancàries als creditors, els responsables polítics europeus poden haver pensat que estaven despolititzant els bancs. No obstant això, a la perifèria de la zona euro la política no és mai perifèrica. ●

Deutsche Bank, per exemple, després de la crisi financera, ha decidit retallar les seves inversions en un entorn regulador cada vegada menys hospitalari.

A més, entre els mercats nacionals encara hi ha molts bancs petits amb un funcionament deficient. Tot i que la disminució del valor de les accions d'aquest any a Grècia no hagi estat tan pronunciada, ha creat noves tensions polítiques arran del tercer rescat del país. Els bancs que susciten més preocupació són els d'Itàlia perquè els seus problemes van més enllà d'un simple excés de sucursals. Una de les preocupacions és l'alarmant estat del tercer banc més gran del país (i el més antic del món), Monte di Paschi di Siena, que ha estat durant molt de temps en vigilància